

PODSUMOWANIE I KONGRESU BLISKIEGO WSCHODU

W dniach 29 lutego – 1 marca 2024 r. na **Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego** odbył się pierwszy w Polsce Kongres Bliskiego Wschodu. Udział w Kongresie wzięło 90 uczestników z 30 ośrodków naukowych, think tanków (PISM, Defense24, Centrum Stosunków Międzynarodowych), towarzystw naukowych (Polskie Towarzystwo Bezpieczeństwa Narodowego), fundacji (Nahda). Duże zainteresowanie wydarzeniem przełożyło się na bogaty program wystąpień, a jednocześnie spowodowało, że Kongres Bliskiego Wschodu stał się jednym z największych w Polsce wydarzeń poświęconych problematyce bliskowschodniej. Kongres został zorganizowany przez 4 ośrodki naukowe z Polski: Uniwersytet Gdański, jako główny organizator, oraz współorganizatorzy: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Warszawski oraz Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Celem Kongresu była integracja środowiska badaczy Bliskiego Wschodu, wymiana wiedzy i doświadczeń z prowadzonych badań i pobytów w regionie oraz promowanie wiedzy na temat Bliskiego Wschodu. Kongres cieszył się ogromnym zainteresowaniem pozanaukowym, oprócz studentów, którzy licznie przybyli na wydarzenie, udział w nim wzięły osoby niezwiązane z otoczeniem akademickim, oraz media (Radio Gdańsk, TVP).

Patronat nad Kongresem objęli rektorzy wszystkich czterech uczelni wyższych, współtworzących wydarzenie, a wsparcia udzieliły także organizacje i instytucje bezpośrednio związane z regionem Bliskiego Wschodu, m.in. Stowarzyszenie Konsulów Honorowych RP czy Defence24. Gośćmi specjalnymi Kongresu byli trzej ambasadorowie RP w Izraelu (Agnieszka Magdziak-Miszewska) oraz Iraku (Stanisław Smoleń) i Arabii Saudyjskiej (Krzysztof Płomiński). Podczas sesji plenarnej przedstawili oni swoje przemyślenia na temat wpływu konfliktu izraelsko-palestyńskiego na bezpieczeństwo w regionie Bliskiego Wschodu. Wystąpienia były komplementarne, przedstawione zostały różne perspektywy: krajowa (izraelska, palestyńska), regionalna (państwa Bliskiego Wschodu) oraz międzynarodowa (USA, Chiny, Rosja). Ambasadorzy stwierdzili, że atak Hamasu na Izrael z 7 października 2023 r. wstrzymał normalizację izraelsko-saudyjską, ograniczył stosunki amerykańsko-izraelskie, ale także doprowadził do masowego *exodusu* ludności palestyńskiej ze Strefy Gazy. Prelegenci uznali, że atak

Hamasu nakręci spiralę przemocy w kolejnych miesiącach, a całkowita likwidacja tej organizacji terrorystycznej nie jest możliwa. Nikt z ekspertów i obserwatorów regionu nie przewidział tego zdarzenia, gdyż region ten cechuje wysoka nieprzewidywalność nawet dla znawców problematyki bliskowschodniej. Ambasadorzy uznali, że Izrael płaci wysoką cenę wizerunkową za prowadzoną operację wojskową na terenie Gazy, z drugiej jednak strony taka reakcja państwa żydowskiego jest naturalną reakcją samoobronną, którą podjęłaby większość państw na miejscu Izraela.

Po sesji plenarnej uczestnicy Kongresu mieli okazję wybierać spośród 23 paneli tematycznych poświęconych polityce zagranicznej państw i organizacji (m.in. UE, BRICS) wobec Bliskiego Wschodu, konfliktom w Libii, Libanie, Jemenie, Sudanie, Syrii, problemom demograficznym (migracje, diaspora, mniejszości etniczne, religijne, narodowe), kulturowym (mity i symbole w Islamie) czy wyzwaniom rozwojowym dla państw regionu.

Bliski Wschód jest regionem o strategicznym znaczeniu dla gospodarki i bezpieczeństwa wielu państw na świecie. Zachodzące tam procesy polityczne i gospodarcze przekładają się na sytuację w innych regionach. Dla przykładu blokada cieśniny Ormuz czy cieśniny Bab al-Mandab może spowodować problem z dostawami ropy naftowej i gazu do Europy (w tym do Polski) i Azji Wschodniej, wojny i konflikty zbrojne w Syrii, Jemenie, Libii skutkowały/ skutkują masowymi falami imigrantów do Europy (o czym mogliśmy przekonać się chociażby w 2015 r.), rozgrywający się konflikt Izraela z Hamasem prowadzi do wzrostu antysemityzmu w Europie czy podziałów w UE, rywalizacja mocarstw na Bliskim Wschodzie – zwłaszcza USA i Chin – jest jedną ze zmiennych, która prowadzi do przewartościowania układu sił na świecie. Zwłaszcza, że tradycyjni amerykańscy sojusznicy w Zatoce Perskiej prowadzą już od dłuższego czasu politykę balansowania między USA, Chinami i Rosją.

Zrozumienie regionu Bliskiego Wschodu jest niezbędne dla skutecznego prowadzenia polityki zagranicznej, realizacji interesów gospodarczych i biznesowych, czy wreszcie współpracy między przemysłami zbrojeniowymi np. państw arabskich Zatoki Perskiej i Polski.

Dyskusje podczas Kongresu mają szansę stać się w przyszłości źródłem wiedzy i informacji dla polskiej dyplomacji, przemysłu, wojska czy wywiadu. Wspecjalizowani w konkretnych obszarach badań regionu eksperci mogą stanowić głos doradczy dla wspomnianych sektorów, gdyż Polska ma liczne interesy w regionie – stacjonują tam polskie wojska, swoje interesy biznesowe realizują tam polskie firmy, a dyplomaci przygotowują grunt pod współpracę z państwami tego regionu.

Kolejna edycja Kongresu odbędzie się w Krakowie w 2025 r. Gospodarzem wydarzenia będzie **Instytut Bliskiego i Dalekiego Wschodu Uniwersytetu Jagiellońskiego**, a organizatorzy już dziś zapraszają do czynnego udziału w wydarzeniu.